

НАШ ЈЕЗИК

ЛП св. 1

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Борђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти

др Марта Бјелетић, др Ана Голубовић, др Рајна Драгићевић, др Александра Марковић, др Александар Милановић, др Милица Радовић Тешић, др Стана Ристић, др Марина Спасојевић, др Срето Танасић, др Данко Шипка

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–4–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs, nasjzikisjsanu@gmail.com.

Штампа: Birograf comp d.o.o., Атанасија Пуље 22, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, св. 1 (1932/33) – год. 8, св. 1 (1941); Н. с. књ. 1, (1949/50)–. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 1932/33–1941; 1949/50– (Београд : Birograf comp). – 23 cm

Полугодишње
ISSN 0027-8084 = Наш језик
COBISS.SR-ID 615951

НАШ ЈЕЗИК

Књига ЛП

Св. 1 (2021)

САДРЖАЈ

Ч л а н ц и

- Реконструкција самогласника у критичком издању Његошевог спјева
Шћепан Мали (хетеровокалски дифтонзи)
(РАДМИЛО Н. МАРОЈЕВИЋ) 1–31
- Узвик или ономатопеја: карактеристике и функције
(ТАЊА Ч. МИЛОСАВЉЕВИЋ) 33–43
- Симетрија антонимске везе придева српског језика у тесту контроли-
саних асоцијација (МИЛЕНА М. ЈАКИЋ ШИМШИЋ) 45–61
- Емоционално-експресивни глаголи у српском језику (лексичко-
семантичка анализа) (АНА В. МИЛЕНКОВИЋ) 63–80

П р и л о г

- Лексема *йогода* у српском језику (ДРАГАНА М. РАТКОВИЋ) 81–91

Б и б л и о г р а ф и ј а

- Наш језик: bibliografia personalis* (I–VIII стара серија; I–LI нова серија)
(ВЛАДИМИР Б. ЖИВАНОВИЋ) 93–101

П р и к а з и

- Зборник радова *Нови ѝрилози српском ѝравојису*
(СЛОБОДАН Н. РЕМЕТИЋ) 103–107
- Милош Окука, *На ѝуѝевима сѝандардизације српског језика*
и усвајања Вуковог језика и ѝравојиса (АНА З. МАЦАНОВИЋ) 108–112
- Срето З. Танасић, *Прилози синѝакси српског језика*
(ЈЕЛЕНА М. ПАВЛОВИЋ ЈОВАНОВИЋ) 113–119
- Никола Рамић, *Дијалекатѝска ријеч* (ТАЊА Ј. ТАНАСКОВИЋ) 120–128
- Зборник *Маѝице српске за филологију и лингвистѝику LXIII*
(НАТАША М. МИЛАНОВ) 129–132

**Одлука Одбора за стандардизацију српског
језика**

Закон о родној равноправности је закон против српског језика 133–136

In memoriam

Милорад Радовановић (СРЕТО З. ТАНАСИЋ) 137–141

Радмила Жугић (ВЛАДАН З. ЈОВАНОВИЋ) 143–146

Уређивачка политика 147–156

Упутство за припрему рукописа за штампу 157–164

Одлука Одбора за стандардизацију српског језика

ОДБОР ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Комисија за односе са јавношћу
и решавање неодложних питања
Комисија бр. 7 од 12. маја 2021. године
Одлука бр. 73

ЗАКОН О РОДНОЈ РАВНОПРАВНОСТИ ЈЕ ЗАКОН ПРОТИВ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Влада Републике Србије усвојила је на седници од 22. априла 2021. године *Предлог закона о родној равнојравности* и *Предлог закона о изменама и дојунама Закона о забрани дискриминације* и послала их Скупштини на усвајање. Први од тих закона – Закон о родној равноправности – којим се, како Влада наводи „унапређује институционални оквир и стварају услови за спровођење политике једнаких могућности за жене и мушкарце“ – директно залази у проблематику српскога стандардног језика, јер прописује, чак под претњом казни, и употребу родно сензитивног језика. А нормирање употребе стандардног језика није нити може бити у ингеренцији Владе, него искључиво у ингеренцији језичке струке и науке. Србистичку струку и науку у погледу свих питања стандардизације српскога језика представља *Одбор за стандардизацију српскога језика*. Одбор за стандардизацију српског језика је научно-стручно тело које су образовале све институције са целокупног српског језичког простора у чијем је делокругу и брига за очување и неговање српског језика. Један од задатака Одбора јесте и давање предлога државним органима ради сврсисходних решења у области језичке политике.

Иако се предлагачи закона, са двома „министаркама“ на челу (једном „економисткињом“ и једном „физичарком“) нису консултовали са Одбором нити су од њега тражили мишљење о родно сен-

зитивном језику, Одбор за стандардизацију српскога језика досад се двапут оглашавао поводом тог питања. Први пут 24. фебруара 2011, када је донео *Одлуку о ишијању именованја особа женског йола као носилаца одређених звања и занимања*, што се данас најчешће политички именује језиком родне равноправности. У тој одлуци детаљно је показано и образложено како се у српском језику треба односити према језичким јединицама женскога рода које служе као средства за именовање звања, занимања, функција и сл. А други пут 20. октобра 2017. године саопштењем, у којем је образложено на који начин је једино из перспективе лингвистике као науке и њених критеријума могуће приступати актуелној проблематици родно сензитивног језика.

Из текста самога Закона више је него очигледно да су и „министарке“ као предлагачи закона и Влада Републике Србије оглушили о препоруке Одбора за стандардизацију српскога језика, засноване на научним основама. Одредбе Закона о родној равноправности у супротности су са целом историјом норме српскога књижевног језика, а самим тим и са његовим системским и структурним правилима. Наиме, кроз читаву своју историју српски књижевни језик карактерисала је либерална, а не директивна језичка политика. То значи да се при нормирању увек водило рачуна да решење буде не само у складу са структуром српскога језика него и да буде (опште)прихваћено у пракси. Закон о родној равноправности подразумева директивну језичку политику, тј. наметање језичких облика несвојствених творбеносемантичкој структури српскога језика (као нпр.: *водичица/водичкиња, вайрогаскиња/вайрогасиља, йсихолошкиња, вирусолошкиња, филолошкиња, боркиња...*, а шта тек рећи за *бекицу* – „жену бека“, *цениархалфкињу* или *цениархалфицу*?!)) или пак лексичкосемантичкој структури српскога језика (нпр.: да ли је *академкиња* „жена академица“ или „жена академик“, да ли је *йренерка* „жена тренер“ или „спортска одећа“, да ли је *генералка* „жена генерал“, „генерална проба“, „генерална поправка“ или „генерално чишћење“, односно: како гласи облик за „жену носача/носиоца“: *носилица/носиља/носиљка*; а за „жену дописника“ – *дойисница*, или за „жену говорника“ – *говорница*, и да не набрајамо више. Дате и сличне лексеме не да нису својствене српском стандардном језику, него представљају насиље над његовим законитостима, и потпуно негирање либералне језичке политике. Као да су се предлагачи закона угледали на Хрвате, који годинама измишљају речи и на силу их гурају у језик. Досад су те рогобатне хрватске кованице код Срба наилазиле на подсмех, а сада ни Србима очито више није до смејања. И сами ће, ако Закон заживи, морати

да уче српски језик и да буду неологистички креативни и сами себи подсмешљиви, а све ради наводног поштовања родне равноправности.

То српском језику и његовим говорницима није потребно. Српски језик и структурно и употребно има саморегулативну моћ. Све што је потребно за богаћење његових изражајних средстава – он једноставно ствара и прихвата без наметања. Он се према потребама развија стварајући и нове речи граматичког женског рода, па и социјалне фемининативе, али му их није могуће наметнути у силу, по „законском декрету“ кад се то некоме, ко уз то још и није упућен у језичке законитости, прохте. Зато је недопустиво да се у име политике или идеологије са нивоа државе пропагира било какав језички инжењеринг, а камоли да се путем закона намеће јавним и државним организацијама речник родно диференцираног језика, у коме се нуди мноштво речи несаслаганих структуре српскога језика, речи које не богате него урушавају његову структуру.

Наведени Закон је без сумње направљен под утицајем Брисела. Зато би се предлагачи и Влада Србије могли угледати на Брисел и кад је у питању његово (не)усвајање. Сведоци смо, наиме, да је ових дана из Декларације о унапређењу социјалне кохезије у Европској унији¹ уклоњен израз „родна равноправност“. Европска уније ето не може да се сагласи ни око употребе самога израза „родна равноправност“, а Србија је пожурила да и Закон о родној равноправности усвоји. Овај Закон је несумњиво ЗАКОН ПРОТИВ СРПСКОГ ЈЕЗИКА. Чланови Одбора за стандардизацију српског језика учествовали су у изради *Дојуна и измена Закона о језику и њисмима*, који Влада није прихватила. То упућује на недвосмислен закључак: Закон о заштити српског језика и ћирилице није пожељан, али је пожељан Закон против српског језика именован као Закон о родној равноправности. Усвајањем Закона о родној равноправности шаље се јасна порука да Влада мисли да српски језик не треба штитити, него га треба урушавати „декретима“ државе у којој је он основа националног идентитета.

Одбор за стандардизацију српског језика сматра да је једини који може зауставити ово свесно предузето насиље над српским језиком, насиље које негира законитости његове структуре – председник Републике Србије. У првомајском троброју листа „Блиц“ председник Републике Србије Александар Вучић на прво питање у интервјуу одговара да не би могао потписати Закон о истополним заједницама, ако га Скупштина усвоји, јер је противан Уставу наше земље. Председник Вучић,

¹ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2021&mm=05&dd=07&nav_category=78&nav_id=1854043.

међутим, није помињао могућност о непотписивању Закона о родној равноправности којим се обесмишљава струка и дискриминише велики број обичних говорника српскога језика. Не верујемо да би председник Републике Србије, у којој је већини грађана српски јези основа националног идентитета, могао потписати закон који је са језичког становишта *закон њрошив српског језика*. Убеђени смо да је и председник свестан чињенице да би – ако се тај Закон о родној равноправности у Скупштини и усвоји – он био у супротности са Уставом и *Законом о забрани дискриминације* – а њиме се уводи дискриминација у сам језик, уводи се вербални деликт и цензура. Јер, никоме се не сме и не може забранити да из српског језика бира ону могућност изражавања која му најбоље одговара, па макар то били и облици граматички неутралног мушког рода. Управо та забрана и јесте суштинска намера Закона о родној равноправности.

Нацрт Одлуке сачинио
Проф. др Милош Ковечевић
Члан Одбора за стандардизацију српског језика